

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 Quod horum sit grauius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

surratio, dubium occurring in surratio sit unus species specialissime. & cetero dubius, quia si surratio directe sensu contra amicitiam fixa detractione contumaciam, & contumaciam contra honorem. Confer autem amicitia esse multas facies, feliciter honestas &c. Videatur ergo quod si surratio in se debeat distinguere species, quae sunt amicitiae speces.

In oppositum autem est littera, q̄ surratio rationem utram trahat ipsam, & ut patet, hic liber est confirmatione moralium.

Ad hoc dicit, quod si amicitia non inconveniens est specialissima habuit tendere in rationem communem multis generibus, ut in habitibus intellectibus patet de Metaphysica, que tendit in ens, in quantum est in habitibus moralibus de omnibus, quod iuxta sapientia tendit in communem rationem, idcirco minus non est, si amicitiae multe sunt species: & tamen surratio unica tantum est species tenens in communione ratione inimicitiam. Ita quod, sicut odium in quantumque mala est, attingit ea in qua cum habet malum ratio surratio iuris, quod dicitur Prouerbio, 26. Surrore subtrahit iuris conquiescunt: & iō surratio talia mala profert de proximo, que possunt contra ipsum commouere animum audiens secundum illud Eccles. 28. Vir peccator coartabit amicos, & in medio pacem habet inimicitiam.

SED CONTRA est, quod R.O. super illud, Surrores, detractores, dicit * glos. Surrores, inter amicos discordiam feminantes: detractores, qui aliorum bona neget, uel minuant.

RESPON. Dicendum, quod surratio, & detractor in materia conuenient, & etiam in forma, sive in modo loquendi, quia uterque malum occulte de proximo dicit: propter quam similitudinem interdum unum pro alio ponitur. Vnde Eccles. 5. super illud, Non appelleres surrorem, dicit* glossa, idest, detractor. Differunt autem in fine, quia detractor intendit denigrare famam proximi: unde ille mala de proximo praecepit, ex quibus proximus infamari possit, uel saltē diminui eius fama: surrorem autem intendit amicitian separare, ut patet per * gl. induciam, & per illud quod dicitur Prouerbio, 26. Surrore subtrahit iuris conquiescunt: & iō surratio talia mala profert de proximo, que possunt contra ipsum commouere animum audiens secundum illud Eccles. 28. Vir peccator coartabit amicos, & in medio pacem habet inimicitiam.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod si surratio, in quantum dicit malum de alio, dicit detractione. In hoc dicitur a detractor, quia non intendit simpliciter malum dicere, sed quicquid sit illud quod possit animum unius perturbare contra alium, etiam si sit simpliciter bonū, si apparet malū iniquitatem displicer ei, cui dicitur.

AD 11. dicendum, quod criminato differt a surrore & a detractore: quia criminato est q̄ publice crimina aliis imponit uel accusando, uel cōsūtiādo: qđ nō pertinet ad detractore, & surrore.

A D TERTIUM dicendum, quod bilinguis propriè dicit surratio. Cū enim amicitia sit iter duos, nūt surratio ex utraque parte amicitiam rumpere: & ideo duabus linguis utitur ad duos, unī dicens malū de alio, pp quod dī Eccle. 28. Surrore, & bilinguis maledictus & subditur. Multos enim turbavit pacem habentes.

ARTICULUS II.

Vtrum detractione sit grauius peccatum, quam surratio.

A D SECUNDVM sic proceditur. Videtur, q̄ detractione fit grauius peccatum, quam surratio. Peccata n. oris consistunt in hoc, quod aliquis maledicit: sed detractor dicit de proximo ea, q̄ sunt mala simpliciter, quia ex talibus oritur infamia, uel diminuitur fama: surrorem autem non curat dicere nisi mala apparentia, q̄ scilicet displicant audienti: ergo grauius peccatum est detractione, quam surratio.

C Q 1. Pre. Quicunque auferat alii famam, auferet ei non solum unū amicum, sed multis: quia intellectus uniuscuiusque refugit amicitiam infamiam, perfidiam, unde contra quendam dī, Paral. 19. His qui oderunt Dominum, amicitia iungens: surratio autem auferit unum solum amicum: grauius ergo peccatum est detractione quam surratio.

Q 2. Pre. Jacob. 4. dicitur. Qui de trahit frati suo, detrahit legi, & per consequens Deo, qui est legislator: & sic peccatum detractionis uidetur ēē peccatum in Deū, quod est grauiissimum, ut supra habitum est: peccatum autem surratio est in proximum, ergo peccatum detractionis est grauius, quam peccatum surratio.

SED CONTRA est, quod dicitur Ecc. 5. Denotatio pessima super bilinguem: surratio autem odium & inimicitia, & contumelia.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum * est, peccatum in proximum tantum est grauius, quanto per ipsum maius nocentum proximo inferatur: nocentum autem rānto maius est, quanto maius est bonum quod tollitur. Inter cetera uero exteriora bona praeminent amicus, quia sine amicis nullus uiuere potest, ut patet per Philoso. in * 8. Eth. unde dicitur Eccl. 6. Amico fidei nulla est comparatio. Fama autem ipsa, quae per detractionē tollitur, ad hoc maximē necessaria est, ut homo idoneus ad amicitiam habeatur: & ideo surratio est maius peccatum, quam detractione, & etiam quam contumelia, quia amicus est melior, quam honor: & amari, quam honorari, ut in * 8. Ethicor, Philoso. dicit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod species, & grauitas peccati magis attenditur ex fine, quam ex materiali

res, alter excludetur a societate commerci, huiusmodi surratio non est simili ceteri surratio: sed sicut qui furatus ut moechetur, magis est in eis, quam fur: ita hic magis effadetur, latro &c. quam furro. & haec dicta suntur perspicias, q̄ particulares fines, ad quos ordinatur surratio in distinctione amicitiarum sive specierum, ad utile sive ad delectabile, seu illorum opopita, non uariant surratio specie. Mal. q. 10. ar. sed apponunt circumstantiam alterius speciei, ut exempla allata ostendant.

¶ In eisdem articulis questionis leptaque similitudine, menemto ut leias distingue re surratio: si cuī distinguishing tam cōumelia, quam de tractio, scilicet in materialē, & formalē, & q̄ licet surratio formalis, quae scilicet intendit separationem amicitia, si mortale peccatum ex suo genere materialiter, tamen non est in mortale. Posset tamen esse mortale, sicut de detractione dictum est, quando scilicet culpabiliter homo ad utramque partem sic loquitur, ut inferat ciuoriū amicitiae: nec de hoc cui art. hoc n. ē p̄i, quam notabiliter laude honorē, aut famam proximi præter intentionem.

Q 3. o. 3. &
1. 2. q. 7. 3. ar.
3. & 6.

Ar. 3. & 4.
7. 3. ar. 8.

Li. 8. Eth. 21.
10. 5.

1. 8. c. 8. 10. 5.

riali obiecto: & ideo ratione finis susurratio est gra-
uior, quamvis detractor quandoque peiora dicat.

AD SECUNDUM dicendum, quod fama est dispo-
sitio ad amicitiam, & infamia ad inimicitiam. Dispo-
sitio autem deficit ab eo, ad quod disponit: & ideo
ille qui operatur ad aliquod, quod est dispositio ad
inimicitiam, minus peccat, quam ille qui directe ope-
ratur ad inimicitiam, inducendam.

AD TERTIUM dicendum, quod ille qui detra-
hit fratri, in tantum videtur detrahere legi, in quantum
contemnit preceptum de dilectione proximi.
contra quod dñe agit, qui amicitiam dñi sum-
pere nititur. Unde hoc peccatum maxime contra Deum
est, quia Deus dilectio est, ut dicitur. Io. 4: & propter
hoc dicitur Proverb. 6. Sex sunt que odit Dominus:
& septimum detestatur animus eius: & hoc septimum
ponit eum, qui seminat inter fratres discordiam.

**¶ Super quasi. festina-
gesimquinto arti-
culum primum.**

IN articulo vtrq; similius quod est. fe-
tus pugnare quisita no-
ta primo, quod aliis
debet irritio distinc-
tionem ab aliis
peccatis verborum
contra proximum, &
aliunde habet grauitatem. Nam distinc-
tionem habet a fine ma-
lo, ad quem directe
tendit, scilicet ab eri-
bescientia, & confu-
sione, quam intendit
causare in proximo.
Grauitatem vero ha-
bet a contemptu pro-
ximi maiore in mo-
do ioco, quam se-
rio.

Nota secundo quod
irritio Dei clauditur
sub blasphemia, ut
predictum fuit, nec
est peccatum specie
distinctum a blasphemia,
sicut nec contumelia.
Unde Ialas blasphemos dixit ir-
rifico Dei Israel.
Et Luca 22: de ir-
rificibus Christi di-
cendo, Propheta
nobis, quis est qui te
percutit, dicitur. Et
alia multa blasphemantes
dicebant in
eum, Respectu autem
proximorum distingu-
tur irritio ab aliis
peccatis dictis.

Nota tertio, quod
etiam irritio fit du-
pliciter, scilicet ma-
terialiter, & forma-
liter, scilicet ex inten-
tione irridendi, ut
confundatur, & eri-
bescat; vel praeter
hanc intentionem lu-
dendo; seu loquen-
do talia, unde pos-
sit sequi erubescen-
tia: & regulariter
quando sit, est
veniale.

Super

R E S P O N S. Dicendum, quod sicut in
* et, peccata uerborum principi penitentia
intentionem proferens, & ideo faci-
sa quae quis intendit contra alium locum
modi peccata distinguuntur. Sicut autem
vitando intendit comittit honorem
& detrahendo diminuere famam, & ful-
lere amicitiam, ita etiam irritando alienum
quod ille qui irrideat, erubescat. Erudi-
tis distinximus ab aliis, id est etiam peccatis
distinguuntur a primitis peccatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod irritio
& irrisio conueniuntur in fine, sed differunt
quia irritio fit ore, id est, uerbo & cachin-
to autem naso rugato, ut dicit gl. super
2. Qui habitat in celis, irridet eos. Tamen
seruentia non diversificari specimen atra
differt a contumelia, sicut erubescencia a
timore. Est enim erubescencia timor deho-
t sicut Damascus dicit.

AD SECUNDUM dicendum, quod op-
eris aliquis apud alios & reuerentiam inci-
man, & apud seipsum bonae conscientiae
secundum illud 2. ad Corinth. Gloriatur
est, testimonium conscientiae nostre. Ven-
tu, de actu turpi, id est, uito, quod dicitur
litur homini honor, & fama ad hoc
fus, & detractor turpia de alio dicunt. An
aut per turpia, quae dicuntur, aliquis perficit
gloria per quandam confutacionem, & erub-
& ad hoc turpia dicit derisor. Et ceterum
coicat cu predictis uitius in materia differuntur.

AD TERTIUM dicendum, quod operis
conscientia illius magnum bonum est, secundum
Proverbi. Secura mens quasi inge conuictum
qui conscientiam alieuius inquietat con-
sum, aliquod speciale documentum a
derisor est peccatum speciale.

A RTICVLVS PRIMVS.
DE DERISONE IN DUOS ARTICULOS DIVISIA.

E INDE considerandum
est de derisione.

DERISIO CETERA hocqua-
runtur duo.

¶ Primum, Vtrum derisio sit pecca-
tum speciale, distinctum ab aliis pec-
catis, quibus per uerba noctu-
num proximo inferatur.

¶ Secundo, vtrum derisio sit pec-
catum mortale.

A RTICVLVS PRIMVS.

VTRUM DERISIO SIT SPECIALE PECCATUM, AB
ALIIS PRÆMISSIS DISTINCTUM.

AD PRIMUM sic proceditur.

Videtur, q derisio non sit
speciale peccatum, ab aliis præmis-
sis distinctum. Subannatio n. ui-
detur idem esse quod derisio: sed
subannatio ad contumeliam vide-
tur pertinere. ergo derisio non ui-
detur distinguiri a contumelia.

¶ 2 Præt. Nullus irridetur, nisi de
aliquo turpi, ex quo homo erube-
scit: huiusmodi autem sunt pecca-
ta, que si manifeste de aliquo di-
cuntur, pertinent ad contumeliam:

si autem occulte, pertinent ad de-
tractiōnēm, siue susurratiōnēm.

ergo derisio non est uitium a præ-
mis distinctum.

¶ 3 Præt. Huiusmodi peccata dis-
tinguuntur secundum nocuimē-
ta, que proximo inferuntur: sed
per derisionem non inferuntur a-
liud documentum proximo, q
in honore, uel fama, uel detri-
mento amicitie: ergo derisio
non est peccatum distinctum a
præmissis.

SED CONTRA est, quod der-
isio fit ludo, unde & illusio no-
minatur: nullum autem præmissorum
ludo agitur, sed serio. ergo derisio
ab omnibus prædictis differt.

A RTICVLVS II.

VTRUM DERISIO POSSIT ESSE PECCATUM MOR-
TALE.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur
derisio non possit esse peccatum mor-
tale enim peccatum mortale contrarie-
tur derisio non uero contrariari charactere.

ludo quique inter amicos, unde & detinatur.
ergo derisio non potest esse peccatum mortale.

¶ 2 Præt. Derisio illa uidetur esse maxima
in iuriu Dei: sed non omnis derisio que
iuriu Dei, est peccatum mortale: aliquo
que recidiuaret in aliquod peccatum mortale
penituit, peccaret mortaliter. Dicitur in
¶ 3 Præt. & non penitens, qui adiungit
erubescit. Similiter & sequentur, quod committit
erubescit peccatum mortale: quia, sicut Grego-
rial. Per struthionem signif. caru immunit
det equum, id est, hominem iustum, ac
id est, Deum. ergo derisio non est peccatum
mortale.

¶ 3 Præt. Contumelia, & detractione
uiora peccata, quam derisio, quia māe effe-
liquid serio, quā ioco: sed noīs detrac-
melia ē peccatum mortale. ergo multo me-
lior est peccatum mortale.

SED CONTRA est, quod dicitur Proverbi.
ridet illufores: sed deridere Dei, et attenu-
re pro peccato mortali, ut patet per
in Psal. 2. Qui habitat in celis, irridet
derisor est peccatum mortale.